

SEGELLS OLÍMPICS

Anthony Boddy,
INEFC-Barcelona.

El 1992 Barcelona serà l'escenari de la vint-i-cinquena edició dels Jocs Olímpics, renovats pel Baró de Coubertin. Al nostre país, però, la tradició olímpica és molt anterior. Barcelona pot sentir-se orgullosa que l'any 129 dC, durant la 227 edició dels Jocs Olímpics de l'Antiguitat, el general i procònsol romà Lucius Minicius Hatalis, nascut a Barcelona, es proclamés guanyador a la cursa de quadrigues disputada a Olímpia.

Els Jocs es van renovar el 1896, i precisament a Atenes. La primera medalla que va guanyar un espanyol, abans, fins i tot de la constitució del COE, la va aconseguir Santiago Pidal, que va assolir a París el segon lloc a la competició de tir amb arc.

La filatèlia catalana va començar uns anys abans del 1850, data en la qual es van emetre a Espanya els primers segells de correus. Aleshores ja hi havia diversos ciutadans curiosos que col·leccionaven els segells de correus emesos a Anglaterra des del 1840 i a d'altres països durant la dècada següent.

El primer col·leccionista català va ser l'il·lustre barceloní Don Santiago Angel Saura i Mascaró.

Al començament de 1854 va establir al carrer de Ferran un comerç d'anti-

guitats i numismàtica. Molt aviat va ampliar el negoci amb la filatèlia, amb la qual cosa es va convertir en el primer comerciant filatèlic d'Espanya.

El 1864, Vergés de Cardona va publicar la seva primera obra filatèlica en espanyol amb el títol de *Manual del Coleccionista de Sellos de Correos*, on detallava no només els segells sinó també les seves cotitzacions.

El primer àlbum de segells espanyol és de l'any 1879. L'àlbum, de caràcter universal, era alhora catàleg i contenidor de segells.

L'any 1888 va néixer a Barcelona la primera societat filatèlica d'Espanya i el 1924 la seva successora: el Cercle Filatèlic i Numismàtic, entitat que encara existeix avui i que funciona amb normalitat.

La filatèlia, o el col·leccionisme de segells de correus, pot integrar-se plenament entre les activitats culturals d'avui dia, a part del seu caràcter de ciència auxiliar de la història.

Al principi era relativament fàcil col·leccionar els segells emesos a tot el món, però aquests van augmentar en proporcions veritablement extraordinàries, per la qual cosa, i dins de l'evolució normal de tota disciplina, n'ha sorgit l'especialització davant la

impossibilitat de col·leccionar totes les emissions que llancen diàriament les administracions postals del món sencer. De fet, la filatèlia és present en els esdeveniments importants de tots els països, i, per tant, origina innumbrables emissions.

La col·lecció universal de segells, és a dir, completa, només és a l'abast d'uns quants, i així va sorgir el que s'ha anomenat filatèlia temàtica, és a dir, la col·lecció de segells per la imatge o pel motiu o intenció que suggereix el seu disseny. En aquest cas, les emissions s'agrupen per temes concrets, en els quals l'ordre de països i, fins i tot, el cronològic passen a segon terme, absorbits per la idea selectiva del tema.

Aquesta idea cada dia té més adeptes i dins d'ella ha sorgit el tema esportiu com un dels més importants, tant per la seva qualitat intrínseca com per l'expansió que ha assolit l'esport als nostres dies. Dins de la temàtica general esportiva, el segell olímpic constitueix una especialització interessant perquè presenta una selecció acurada d'esports i motius de caràcter cultural, artístic i històric.

El primer segell postal del món va aparèixer a Anglaterra el 1840 i van haver de transcórrer més de cinquanta

anys fins arribar als primers segells esportius, que van ser precisament els commemoratius dels Jocs Olímpics d'Atenes de 1896.

Aquesta bellíssima sèrie, molt aconseguida tenint en compte els mitjans tècnics de l'època, està considerada avui dia de gran valor històric i filatèlic. Amb ella Grècia és considerat un país important en aquest camp, perquè va tenir una intuïció perfecta de la transcendència que comportava aquesta emissió de cara al futur de la filatèlia esportiva. Els tiratges van ser molt amplis, potser perquè van pensar en els segells com un dels mitjans apropiats per compensar el pressupost elevat dels Jocs. Quant al que es va considerar un abús, és a dir, l'elevat tiratge (uns 18 milions), cal dir que el tiratge total de les sèries dedicades als XVIII Jocs Olímpics de Tòquio ha estat exactament de 310,5 milions de segells.

Els organitzadors dels I Jocs de l'era moderna van donar la pauta del que més endavant es convertiria en una de les activitats més importants al si dels comitès organitzadors de les successives Olimpíades; tots ells tenen una secció dedicada exclusivament a la projecció filatèlica, que s'encarrega d'escollir-ne el disseny, la tècnica d'impressió, el tiratge i la publicitat, fins arribar a la venda d'aquests segells que arriben al públic a través d'una distribució meticulosament vertebrada mitjançant els serveis filatèlics, les agències i el comerç filatèlic. En una paraula, els mitjans que es van fer servir a Grècia el 1896 són els mateixos que els que s'utilitzen modernament, amb lleugeres modificacions, per tal d'assegurar una gran difusió de cada Olimpíada a través de la filatèlia.

Després d'Atenes, no es van fer segells olímpics fins al 1920, o sigui que els Jocs de les II, III, IV i V Olimpíades celebrades respectivament a París, San Luis, Londres i Estocolm, no van ser recolzats per cap emissió commemorativa. Possiblement va influir en aquest fet la quantitat de segells sobrants a Atenes el 1896 i el 1906, xifra exagerada pel petit nombre de col·leccionistes de principi de segle, que a més de ser pocs, es resistien a qualsevol innovació.

En aquestes circumstàncies, agreujades per l'esclat de la Guerra Mundial del 1914-1918, que va obligar a suspendre els VI Jocs Olímpics de Ber-

lín, era presumible un fracàs i així, després d'un temps d'espera massa llarg, van arribar els Jocs de la VII Olimpíada d'Anvers el 1920, en la qual els belgues van reprendre les emissions olímpiques. També en van sobrar, però la sèrie, sempre dins dels motlles clàssics, va ser tot un encert, i a partir d'aquesta mai no ha tornat a faltar l'emissió commemorativa de totes les olimpíades successives.

En els Jocs del 1924 es van incloure, com a assaig, alguns esports d'hivern a les pistes de Chamonix, i en vista de l'èxit, es va ampliar l'experiment del 1928 -Saint Moritz- fins a consolidar-se plenament i cobrar vida pròpia els Jocs d'Hivern, els quals si en les dues primeres edicions no van tenir segells commemoratius, aquests van sortir a partir de la tercera -Lake Placid, 1932- ininterrompudament fins als nostres dies.

Hi ha, doncs, segells olímpics de països organitzadors des dels Jocs de Grècia de 1896 i 1906, i després d'un llarg parèntesi de vint anys, ja, ininterrompudament, a partir del 1920. I segells dels Jocs d'Hivern des del 1932. També a partir de Melbourne apareixen les sèries anomenades preolímpiques, és a dir, segells que anuncien els Jocs anticipadament, un, dos o tres anys abans. Aquests segells també són olímpics i poden considerar-se, en certa manera, com la versió moderna dels heralds que anunciaven la celebració dels Jocs a l'antiga Grècia. L'èxit d'aquests segells és evi-

dent, com ho demostra el fet que l'exemple de Melbourne el van seguir els altres països organitzadors, i cada vegada amb majors tiratges.

I Barcelona 1992? Ja, i des de fa tres anys, han sorgit diverses sèries preolímpiques, moltes de les quals tenen un disseny i una bellesa -segons el meu parer- impressionant, i un tiratge força elevat.

Falten menys de dos anys i encara en manquen moltes sèries.

Actualment, la filatèlia està passant per un dels seus millors moments, tant pel que fa a l'expansió com a la formació de bones i variades col·leccions, que auguren un demà ple de vitalitat i expansió en tots els àmbits i en totes les especialitats, sobretot en l'esportiva, donada la proximitat dels Jocs Olímpics del 1992 i l'Exposició Mundial de Filatèlia Olímpica i Esportiva (Olimphilex 92) que se celebrarà a Barcelona conjuntament a l'olimpíada esportiva del 1992.